

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Delegatura w Lublinie
20-012 Lublin, ul. Ochotnicza 10
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,
Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia 23 kwietnia 2008r.

RLU – 411- 05/07/PM

DECYZJA NR RLU 14/2008

- I. Zgodnie z treścią art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2005r. Nr 244 poz. 2080, z późn. zm.) stosownie do art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007r., Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) oraz § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej Delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172, z późn. zm.) - po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Spółdzielni Pracy Kierowców i Pracowników Samochodowych „Autonaprawa” z siedzibą w Zamościu,

działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie art. 11 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, 5 i 6 wymienionej na wstępie ustawy

- **nie stwierdza się stosowania** przez: Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Biłgoraju z siedzibą w Biłgoraju praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku udostępniania dworca autobusowego w Biłgoraju poprzez stosowanie nieuczciwych cen za wjazd na w/w dworzec co przeciwdziałała ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji i stanowi narzucenie uciążliwych warunków umów przynoszących nieuzasadnione korzyści.

Uzasadnienie

Do Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie wpłynął wniosek przedsiębiorcy Spółdzielni Pracy Kierowców i Pracowników Samochodowych „Autonaprawa” z siedzibą w Zamościu o wszczęcie postępowania antymonopolowego w sprawie praktyki ograniczającej konkurencję polegającej na nadużywaniu przez Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Biłgoraju z siedzibą w Biłgoraju pozycji dominującej na rynku udostępniania dworca autobusowego w Biłgoraju poprzez narzucanie nieuczciwych cen, uciążliwych warunków umowy, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści. W związku z tym, że w/w wniosek zawierał braki formalne jak również nie został opłacony, zgodnie z art.

77 ust. 2 w/w ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przedsiębiorca został wezwany do uzupełnienia braków i uiszczenia w/w opłaty. Po uzupełnieniu w/w braków formalnych Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes Urzędu lub organ antymonopolowy) wszczął postępowanie administracyjne.

We wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego przedsiębiorca Spółdzielnia Pracy Kierowców i Pracowników Samochodowych „Autonaprawa” (dalej: Autonaprawa lub wnioskodawca) zarzucił Przedsiębiorstwu Państwowej Komunikacji Samochodowej w Biłgoraju (dalej: PPKS Biłgoraj) nadużywanie pozycji dominującej na rynku udostępniania dworca autobusowego w Biłgoraju, którego jest wyłącznym właścicielem, poprzez narzucanie nieuczciwych cen i uciążliwych warunków umowy, przynoszących nieuzasadnione korzyści, czyli zdaniem wnioskodawcy naruszenie przepisów art. 8 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1, 5, 6. Swoje zarzuty wnioskodawca motywuje tym, że w styczniu 2007r. PPKS Biłgoraj podniósł cenę za jeden wjazd na w/w dworzec z 5,50 zł. netto do 9,00 zł. netto. Zgoda Autonaprawy na nowe stawki za wjazd na dworzec autobusowy w Biłgoraju podyktowane były tym, że *„wiązałoby to się z koniecznością zmian 8 zezwoleń”*, co z kolei wiąże się z dodatkowymi kosztami oraz oczekiwaniem na nowe zezwolenia wydawane przez Urząd Marszałkowski w Lublinie. Dodatkowo wnioskodawca podnosi, że *„działania uderzają w aktualną bądź potencjalną konkurencję gdyż narzuca naszej Spółdzielni i innym przewoźnikom autobusowym – skazanym, na korzystanie z jedyne go dworca autobusowe w Biłgoraju – wygórowane opłaty za korzystanie z tegoż dworca”*, oraz że PPKS Biłgoraj jest jednocześnie przewoźnikiem autobusowym.

W związku z powyższy Prezes Urzędu postanowieniem nr 93/07 wszczął postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem nadużywania pozycji dominującej przez PPKS Biłgoraj na rynku udostępniania dworca autobusowego w Biłgoraju poprzez narzucanie nieuczciwych cen, uciążliwych warunków umów, przynoszących nieuzasadnione korzyści co mogło stanowić naruszenie art. 8 ust. 1 i 2 pkt 1, 5, 6.

Na wezwanie Prezesa Urzędu, w odpowiedzi na zarzuty sformułowane we wniosku, PPKS Biłgoraj stwierdził, że na terenie miasta Biłgoraj znajdują się miejsca postojowe z których korzystają przewoźnicy oraz, że nie jest prawdą, iż wnioskodawca jest *„skazany”* na korzystanie z dworca PPKS w Biłgoraju, a umowa określająca opłaty za wjazd na w/w dworzec została przez Autonaprawę zawarta dobrowolnie i *„tylko wola firmy przewoźniczej ma zasadnicze znaczenie w wyborze miejsca postoju i przystanku na danym terenie.”*

Organ antymonopolowy na podstawie informacji i dokumentów zebranych w trakcie prowadzonego postępowania antymonopolowego ustalił, co następuje:

PPKS Biłgoraj jest przedsiębiorstwem użyteczności publicznej wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestru Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000105664. Głównym przedmiotem działalności jest transport pasażerski, sprzedaż paliw, naprawa i obsługa pojazdów mechanicznych, wynajem nieruchomości na własny rachunek. PPKS Biłgoraj jest również właścicielem i zarządcą dworca autobusowego zlokalizowanego w przy ul. Bohaterów Monte Cassino w Biłgoraju.

Autonaprawa jest Spółdzielnią która prowadzi działalność na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 września 1982r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003r., Nr 188, poz. 1848 ze zm.), została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestru Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000059000. Głównym przedmiotem działalności jest transport pasażerski, sprzedaż paliw, naprawa i obsługa pojazdów mechanicznych i wynajem samochodów ciężarowych.

Autonaprawa prowadząc swoją działalność gospodarczą polegającą na transporcie pasażerskim obsługuje między innymi 8 tras, korzystając z dworca autobusowego w Biłgoraju. W większości przypadków usługi transportowe prowadzone są autobusami Autosan H9 – 40 osobowe. W dniu 1 marca 1991r. została zawarta umowa pomiędzy wnioskodawcą, a przewoźnikiem zgodnie z którą usługodawca (PPKS Biłgoraj) zobowiązuje się do odprawy autobusów usługobiorcy (Autonaprawa), a ten zobowiązuje się do pokrywania kosztów tej obsługi. Wysokość opłaty (ryczałtu) będzie ustalona w oparciu o realne koszty utrzymania dworca za okresy kwartalne. W dniu 1 lutego 2006r. wprowadzono aneks do w/w umowy ustalający opłatę za każdorazowy wjazd autobusu na dworzec w wysokości 5,50 PLN netto. W dniu 26 stycznia 2007r. wprowadzono kolejny aneks ustalający wysokość opłaty za każdorazowy wjazd na dworzec na 9,00 PLN netto. Aneks ten obowiązuje od dnia 1 lutego 2007r. do chwili wydania niniejszej decyzji.

Z w/w dworca korzystają również inni przewoźnicy (oprócz PPKS Biłgoraj i Autonaprawa).

Poniżej zestawienie opłat pobieranych przez PPKS Biłgoraj za wjazd na teren dworca autobusowego.

Przewoźnik	2007r.	2006r.
PPKS Lublin	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
PPKS Zamość	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
Veolia Transport Łańcut	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
PKS Stalowa Wola	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
PKS Rzeszów	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
PKS Łódź	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
PKS Kielce	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
Autonaprawa Zamość	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>

Ceny za jeden wjazd na teren w/w dworca w 2007r. kształtowały się na poziomie od 9,00 PLN do 15,00 PLN netto.

Z wyjaśnień zarządcy dworca wynika, że zróżnicowanie cen wynika z „sytuacji rynkowej” – są to ceny umowne, indywidualnie negocjowane z przewoźnikami, uzależnione między innymi od wcześniejszej współpracy oraz ilości wjazdów na teren dworca przez danego przewoźnika.

W trakcie postępowania ustalono, że w odległości ok. 15-25 m od dworca autobusowego przy ul Cichej 1 w Biłgoraju (po przeciwnej stronie ulicy) znajduje się nieruchomość należąca do Handlowej Spółdzielni Pracy „Samopomoc Chłopska” z siedzibą w Biłgoraju z której korzystają prywatni przewoźnicy (w sumie 19, w tym PKS Sp. z o.o. Przemyśl). Opłaty za korzystanie z przystanku/dworca przy ul. Cichej zostały wynegocjowane pomiędzy właścicielem obiektu i przewoźnikami i wynoszą miesięcznie: od 102 PLN do 120 PLN netto od „busa”, a w przypadku PKS Przemyśl 50 PLN netto miesięcznie od autobusu. Z wyjaśnień zarządcy dworca przy ul Cichej 1 wynika, że ze względu na ograniczone możliwości techniczne (wielkość obiektu) nie przewiduje on zwiększenia liczby przewoźników korzystających z tego obiektu obsługujących przejazdy pojazdami typu autobus.

Jednocześnie w trakcie postępowania organ antymonopolowy przeprowadził ankietę wśród innych przedsiębiorców zarządzających dworcami autobusowymi w miejscowościach o podobnej wielkości (w sumie 12). Poniżej wysokość opłat za korzystanie z dworców w 2007r.:

Opłaty za każdorazowy wjazd na dworzec (PLN)		
Lp.	Miejscowość	Wysokość opłaty (netto)
1	Janów Podlaski	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
2	Puławy	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
3	Ryki	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
4	Krasnystaw	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
5	Radzyń Podlaski	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
6	Kraśnik	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
7	Tomaszów Lubelski	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
8	Łuków	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
9	Lubartów	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
10	Stalowa Wola	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
11	Włodawa	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>
12	Hrubieszów	<i>[taj. przedsiębiorstwa]</i>

Z powyższego zestawienia wynika, że średnia cena netto za jeden wjazd autobusu na dworce autobusowe w w/w miejscowościach wynosi: ok. 7,24 PLN netto.

PPKS Biłgoraj przedstawił organowi antymonopolowemu 2 kalkulacje „kosztów utrzymania dworca autobusowego w Biłgoraju”. Pierwsza sporządzona w dniu 19.02.1991r., a druga 25.01.2006r.

Kalkulacja z dnia 19.02.1991r. (PLN)	
Płace i narzuty	19.323
Energia elektryczna	2.436
Amortyzacja	4.848
Remonty	4.721
Wywóz nieczystości	2.572
Sprzątanie	2.119
Materiały	654
Ogrzewanie dworca	7.720
Razem koszty:	44.393
Odprawione kursy	11.730
- obce	1.099
- własne	10.631
Koszt obsługi 1 kursu (44.393/11.730):	ok. 3,80

Z zestawienia wynika, że koszt obsługi 1 kursu w 1991r. wynosił ok. 3,8 PLN.

Kalkulacja z dnia 01.02.2006r. (PLN)	
Płace	16.560
Narzuty na płace	6.059
Energia elektryczna	2.600
Amortyzacja	270
Remonty	2.640
Wywóz nieczystości	670
Sprzątanie i dozór	5.693
Materiały	1.774,50
Ogrzewanie dworca	8.770
Podatek od nieruchomości	1.472,90
Razem koszty:	(46.509,40) 46.509
Odprawione kursy	4.900
- obce	1.150
- własne	3.750
Koszt obsługi 1 kursu (46.509/4.900):	ok. 9,50

Z zestawienia wynika, że koszt obsługi jednego kursu w 2006r. wynosił ok. 9,50 PLN.

Po ustaleniu stanu faktycznego, organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Na wstępie należy podnieść, że w dniu 21 kwietnia 2007r. weszła w życie *ustawa z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007r., Nr 50, poz. 331 ze zm.)*. Stosownie do art. 131 ust. 1 tej ustawy - ponieważ przedmiotowe postępowanie antymonopolowe zostało wszczęte na podstawie *ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2005r. Nr 244 poz. 2080, z późn. zm)* i nie zostało zakończone do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 lutego 2007r., – w niniejszej sprawie zastosowane zostały przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000r.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów znajduje zastosowanie wówczas, gdy wymaga tego interes publiczny. Wynika to z treści art. 1 tej ustawy, wedle którego ustawa ta określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowanej w interesie publicznym. Przedmiotem ochrony na podstawie przepisów niniejszej ustawy nie może być zatem interes jednostki, czy też grupy, ale interes ogólnospołeczny, którym jest zapewnienie właściwych warunków funkcjonowania rynku. Ingerencja organu antymonopolowego jest zatem uzasadniona, gdy określone zachowanie dotyka szerszego kręgu uczestników rynku, prowadząc do negatywnych zjawisk w jego funkcjonowaniu. Należy zauważyć, iż w niniejszej sprawie skutki zachowania PPKS Biłgoraj dotyczą wnioskodawcę, ale mogą one również dotyczyć innych przedsiębiorców zamierzających prowadzić tam działalność. Działalność PPKS Biłgoraj związana z administrowaniem dworcem autobusowym, w tym pobieraniem opłat za korzystanie z jego infrastruktury od wnioskodawcy może wpływać na stan konkurencji na rynku lokalnym poprzez jego ograniczenie. Każde zaś ograniczenie konkurencji jest objawem naruszenia interesu publicznie – prawnego. Powyższy pogląd został wyrażony w orzecznictwie, Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 26.02.2004r. (sygn. III SK 2/04) stwierdził, że naruszenie indywidualnego interesu nie wyklucza dopuszczalności równoczesnego uznania, że dochodzi do naruszenia interesu zbiorowego „*jeżeli indywidualne pogwałcenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów mogłoby w jakikolwiek sposób prowadzić do ustanowienia lub utrwalenia monopolistycznych praktyk rynkowych które wywołują lub mogą wywołać zakazane skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*”.

I. Rynek właściwy i określenie pozycji dominującej

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy antymonopolowej zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców.

W świetle powyższego przepisu, do uznania określonej praktyki przedsiębiorcy za ograniczającą konkurencję niezbędne jest stwierdzenie, iż przedsiębiorca posiada pozycję dominującą na rynku właściwym, stosując praktyki określone w art. 8 ust. 2 tejże ustawy.

Określenie „rynek właściwy” należy rozumieć – zgodnie z treścią art. 4 pkt 8 ustawy antymonopolowej – jako rynek towarów, które ze względu na ich

przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty (rynek produktowy) oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i kosztów transportu, panują zbliżone warunki konkurencji (rynek geograficzny).

Określenie „pozycji dominującej” definiuje art. 4 pkt 9 ustawy antymonopolowej, wedle którego pod pojęciem tym należy rozumieć pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów, przy czym domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

PPKS Biłgoraj prowadzi działalność na dwóch rynkach lokalnych. Są to: rynek udostępniania dworca autobusowego w Biłgoraju oraz rynek transportu osób. Na rynku usług udostępniania dworca autobusowego w Biłgoraju, posiada bezsprzecznie pozycję monopolistyczną – jako właściciel i jego zarządca. Natomiast na rynku transportu osób, prowadzi on swoją działalność w warunkach konkurencji.

Co prawda w bliskiej odległości od dworca autobusowego (po przeciwnej stronie ulicy – ul. Cicha 1) znajduje się miejsce z którego korzystają przewoźnicy, jednakże z przyczyn technicznych – jak stwierdził jego zarządca, nie jest ono przystosowane do „obsługi” większej ilości pojazdów typu autobus. Dworzec ten przystosowany jest do obsługi mniejszych pojazdów typu „bus”.

W związku z powyższym, w niniejszej sprawie rynkiem właściwym jest rynek udostępniania dworca autobusowego w Biłgoraju, na którym PPKS Biłgoraj posiada pozycję monopolistyczną, która jest kwalifikowaną postacią pozycji dominującej.

Tym samym działania PPKS Biłgoraj na w/w rynku właściwym, mogą podlegać ocenie w świetle przepisów ustawy antymonopolowej.

Posiadanie pozycji dominującej samo przez się nie stanowi naruszenia prawa. Naruszeniem takim jest natomiast nadużywanie pozycji dominującej, które stanowić może zakazaną praktykę ograniczającą konkurencję wówczas, gdy zachowanie przedsiębiorcy mającego pozycję dominującą na rynku właściwym narusza przepisy ustawy antymonopolowej.

W niniejszej sprawie należy rozstrzygnąć, czy PPKS Biłgoraj swoim działaniem polegającym na ustaleniu ceny za korzystanie z dworca autobusowego w Biłgoraju, nadużyła posiadanej przez siebie pozycji dominującej na powyżej określonym rynku właściwym.

II. Pierwszym zarzutem podniesionym we wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego i jego uzupełnieniu było, zdaniem wnioskodawcy, narzucanie przez PPKS Biłgoraj nieuczciwych, cen za korzystanie z dworca autobusowego w Biłgoraju, co może stanowić naruszenie art. 8 ust. 2 pkt 1 *ustawy o ochronie ...*

Wnioskodawca argumentuje powyższy zarzut tym, że zmianę ceny za korzystanie z dworca w Biłgoraju „należy uznać arbitralne i nie poparte żadną

kalkulacją narzucenie wnioskodawcy przez PPKS Biłgoraj podwyższonych aż o 63% opłat”.

Odnosząc się do tego zarzutu Prezes Urzędu stwierdza, że PPKS Biłgoraj przedstawił organowi antymonopolowemu kalkulacje kosztów z dnia 19.02.1991r. i 25.01.2006r. dotyczącą utrzymania dworca autobusowego w Biłgoraju. W tym miejscu należy stwierdzić, że Prezes Urzędu nie jest organem kontroli cen, nie jest więc jego zadaniem wpływanie na wewnętrzną politykę cenową przedsiębiorców. Jednocześnie rolą organu antymonopolowego nie jest ocena sposobu liczenia kosztów przez przedsiębiorcę czy też wskazywanie jak przedsiębiorca powinien prowadzić własną działalność operacyjną.

Niemniej jednak z przedstawionych kalkulacji można wysnuć wnioski, że całkowite koszty utrzymania w/w dworca za analogiczne okresy w 1991r. i 2006r. nie wzrosły nadmiernie, jedynie o ok. 2.116 PLN (46.509-44.393). Spadła za to znacznie liczba kursów własnych PPKS Biłgoraj z 10.631 do 3.750 (może to być wynikiem narastającej konkurencji ze strony prywatnych przewoźników). Ilość kursów „obcych” pozostaje na podobnym poziomie (ok. 1.100). Widoczny spadek ilości obsługiwanych kursów „własnych” na dworcu w Biłgoraju przekłada się na spadek ilości wszystkich kursów obsługiwanych przez PPKS Biłgoraj. W związku z tym, przy stabilnych kosztach utrzymania dworca, spadek ilości kursów jest przyczyną wzrostu kosztu jednostkowego – czyli kosztu obsługi jednego kursu (koszty obsługi dworca/ilość obsługiwanych kursów).

Dodatkowo Prezes Urzędu przeprowadził ankietę wśród przedsiębiorców zarządzających dworcami autobusowymi w miejscowościach o podobnej wielkości w woj. lubelskim dotyczącą stosowanych przez nich cen za korzystanie przez przewoźników z ich infrastruktury. Z danych uzyskanych przez organ antymonopolowy wynika, że ceny są zróżnicowane, a średnia cena wynosi ok. 7,24 PLN za wjazd autobusu. Cena stosowana przez PPKS Biłgoraj w stosunku do wnioskodawcy (9,00 PLN) nie jest więc, zdaniem organu antymonopolowego, nieuczciwa (wygórowana). Należy przy tym zauważyć, że cena 9,00 PLN nie jest ceną najwyższą w porównaniu z cenami stosowanymi przez przedsiębiorców zarządzających innymi dworcami autobusowymi (podobne rynki właściwe). W tym miejscu należy zwrócić uwagę na wyrok z dnia 10.03.1998r. sygn. Ama 86/98 gdzie Sąd Antymonopolowy (obecnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) stwierdził, że *„tylko wówczas można byłoby przypisać mu omawianą praktykę (naruszenie art. 8 ust.2 pkt 1 ustawy o ochronie...) jeżeli pobierana przez niego cena byłaby nie tylko wyższa od cen najdroższych operatorów z porównywalnych rynków, ale rażąco od nich wyższa.”*

Biorąc pod uwagę wyżej wymienione okoliczności, należy uznać iż nie zostały spełnione przesłanki wymienione w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Mając powyższe na uwadze organ antymonopolowy orzekł jak w sentencji.

Nadużyciem pozycji dominującej z art. 8 ust. 2 pkt 5 (drugi zarzut wnioskodawcy) jest przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji. Oznacza, iż działania dominanta muszą powodować skutki

antykonkurencyjne. Dla stwierdzenia wymienionej wyżej praktyki ograniczającej konkurencję muszą zostać spełnione łącznie wszystkie przesłanki wynikające z ustawy, a mianowicie:

- 1). posiadanie przez przedsiębiorcę pozycji dominującej na rynku krajowym lub lokalnym,
- 2). nadużywanie pozycji dominującej na rynku poprzez przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji.

Ad. 1) Posiadanie pozycji dominującej przez PPKS Biłgoraj na rynku właściwym zostało wykazane powyżej.

Ad. 2) Wnioskodawca podniósł we wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego, że *„charakter praktyki wymienionej w art. 8 ust. 2 pkt 5 u.o.k.k. ma narzucenie przez PPKS Biłgoraj nadmiernie wygórowanych opłat za korzystanie z będącego w jego zarządzie jedyne go dworca autobusowego w Biłgoraju. (...) przedsiębiorca posiadający pozycję dominującą w zakresie zarządzania dostępem do takiej infrastruktury dopuszcza się nadużycia pozycji dominującej, jeżeli sam te infrastrukturę użytkuje, a bez obiektywnego uzasadnienia odmawia lub utrudnia do niej dostęp innym przedsiębiorcom (...) praktyka stosowana przez będące przewoźnikiem PPKS Biłgoraj w zakresie narzucania zaporowych, rażąco wygórowanych opłat za korzystanie z dworca będącego w jego zarządzie stanowi naruszenie zakazu art. 8 ust. 2 pkt 5 u.o.k.k.”* dodatkowo Autonaprawa podnosi, że niepodpisanie zgody na nowe stawki *„wiązałoby to się z koniecznością zmian 8 zezwoleń”*, co z kolei wiąże się z dodatkowymi kosztami oraz oczekiwaniem na nowe zezwolenia wydawane przez Urząd Marszałkowski w Lublinie.

Na podstawie materiału dowodowego zebranego w trakcie postępowania antymonopolowego – wyjaśnień PPKS Biłgoraj, cen stosowanych przez innych zarządców dworców autobusowych oraz kalkulacji kosztów utrzymania dworca autobusowego w Biłgoraju, nie można stwierdzić, że opłaty stosowane przez PPKS Biłgoraj są nieuczciwe (nadmiernie wygórowane) i obiektywnie utrudniają dostęp do infrastruktury dworca autobusowego innym przedsiębiorcom. Porównując ceny stosowane przez innych zarządców dworców nie można wysnuć wniosku jakoby opłata w wysokości 9,00 PLN była nadmiernie wygórowana, dodatkowo ma ona oparcie w kalkulacji przedsiębiorstwa. Jak wynika z wyjaśnień PPKS Biłgoraj opłaty stosowane dla przedsiębiorców korzystających z w/w dworca są indywidualnie ustalane na podstawie negocjacji i dwustronnych umów. PPKS Biłgoraj nie odmawia nikomu wjazdu na teren dworca autobusowego. Opłata pobierana od wnioskodawcy w wysokości 9,00 PLN jest niższa od opłat pobieranych od przedsiębiorców korzystających z w/w dworca, związane jest to z tym, że Autonaprawa wykonuje najwięcej dziennych wjazdów na dworzec (Autonaprawa dokonuje ok. 27 wjazdów dzienni na dworzec, a drugi z kolei przedsiębiorca, pod względem ilości wjazdów – PKS Stalowa Wola, 10 wjazdów).

Biorąc pod uwagę wyżej wymienione okoliczności, należy uznać iż nie zostały spełnione przesłanki wymienione w art. 8 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Mając powyższe na uwadze organ antymonopolowy orzekł jak w sentencji.

Kolejnym zarzutem sformułowanym przez wnioskodawcę jest narzucenie aneksem dnia 26.01.2006r. przez przedsiębiorcę niekorzystnych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści co może stanowić naruszenie zakazu z art. 8 ust.2 pkt 6 ustawy o ochronie ...

Wnioskodawca nie przedstawił argumentów potwierdzających w/w zarzut, stwierdził jedynie: *„Narzucone zaś aneksem z dnia 26.01.2007r. opłaty za każdorazowy wjazd autobusu na dworzec, podwyższone o 63% w stosunku do poprzednio obowiązujących, są nieuzasadnione, nadmiernie wygórowane i przynoszące PPKS w Biłgoraju nadmierne korzyści, co stanowi naruszenie zakazu z art. 8 ust. 2 pkt 6 u.o.k.k.”*

Praktyka ograniczająca konkurencję z art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie ... polega na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku właściwym poprzez narzucanie przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści.

W celu udowodnienia praktyki narzucania uciążliwych warunków umów przynoszących nieuzasadnione korzyści, muszą zostać spełnione łącznie wszystkie następujące przesłanki:

- 1) posiadanie przez przedsiębiorcę pozycji dominującej na rynku krajowym lub lokalnym,
- 2) narzucanie warunków umów,
- 3) uciążliwość warunków umów,
- 4) uzyskiwanie nieuzasadnionych korzyści.

Ad 1). Posiadanie przez PPKS Biłgoraj pozycji dominującej na rynku udostępniania dworca autobusowego w Biłgoraju, zostało wykazane powyżej w punkcie I decyzji. **Zatem należy powtórzyć, że spełniona jest pierwsza z przesłanek art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie**

Ad 2). W orzecznictwie wyraźnie ukształtował się pogląd, że narzucanie uciążliwych warunków umowy musi mieć charakter przymusowy, wymuszony przez podmiot dominujący posiadaną siłą rynkową. Dlatego analizując istnienie tej przesłanki bada się, czy dany warunek umowy został przez strony wynegocjowany, czy też narzucony przez dominanta słabszemu kontrahentowi, a także, czy kontrahent dominanta, działając dobrowolnie i racjonalnie, zaakceptowałby dany warunek umowy (zob. np. wyrok SOKiK z dnia 25 października 1995r., XVII Amr 32/95, niepubl.).

„Praktyka wymieniona art. 8 ust. 2 pkt 6 urzeczywistnia się co do zasady w fazie negocjacji, bowiem tylko wtedy dochodzić może do narzucania warunków umów. Jest to więc typowa praktyka przedumowna. W przypadku bowiem, gdy dochodzi do zawarcia umowy, uciążliwe i nierównoprawne warunki nie są już narzucane lecz wykonywane” (E. Modzelewska - Wąchał, *op. cit.*, str. 117).

Odnosząc powyższe do oceny przedmiotowej sprawy, Prezes Urzędu stoi na stanowisku, że w sprawie nie miało miejsce narzucenie warunków umowy.

Aneks do umowy z dnia 01.03.1991r. zmieniający opłaty za wjazd na teren dworca w Biłgoraju został podpisany w dniu 26.01.2007r. Dopiero po podpisaniu aneksu, pismem z dnia 05.02.2007r. Autonaprawa wystąpiła do PPKS Biłgoraj o przedstawienie uzasadnienia zwiększenia opłaty. Zgodnie z zapisami umowy z dnia 1 marca 1991r. § 1 pkt: „Zgodnie z niniejszą umową Usługodawca zobowiązuje się do odprawy autobusów Usługobiorcy na dworcu PPKS w Biłgoraju, a Usługobiorca do pokrywania kosztów tej usługi wg ilości obsługiwanych kursów oraz szczegółowej kalkulacji kosztów utrzymania dworca PPKS w Biłgoraju wg załączonej kalkulacji.” Przed podpisaniem w/w aneksu mógł żądać od PPKS Biłgoraj, zgodnie z przetoczonym zapisem umowy, szczegółowej kalkulacji uzasadniającej zmianę opłaty, nie uczynił tego – takie żądanie wystosował dopiero po jego zawarciu.

Jasno z tego wynika, że przy podpisaniu aneksu, znała jego treść i go akceptowała – nie uznawała za uciążliwą. Kwestia późniejszej zmiany stanowiska, nie uzasadnia jednak zarzutu narzucania uciążliwych warunków umów, skoro w dacie ich przyjęcia, za takie uważane nie były.

Jednocześnie stosownie do art. 140 Kodeksu cywilnego, w granicach określonych przez ustawy i zasady współzycia społecznego właściciel może z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, a w szczególności może pobierać pożytki i inne dochody z rzeczy. PPKS Biłgoraj pobiera właśnie takie pożytki w postaci opłat za wjazd na teren dworca w Biłgoraju. Biorąc pod uwagę przytoczony powyżej wyrok Sąd Antymonopolowego z dnia 10.03.1998r. sygn. Ama 86/98, nie można stwierdzić, że pożytki te są zbyt wygórowane.

Mając powyższe na względzie należy stwierdzić, że warunki aneksu z dnia 26.01.2007r. nie zostały wnioskodawcy narzucone, zatem **druga z przesłanek art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie nie została spełniona.**

Ad 3). Za uciążliwy warunek umowy uznaje się każdy warunek, oznaczający dla jednej ze stron – tu kontrahenta dominanta – ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. W świetle orzecznictwa Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów „dokonując analizy uciążliwości warunków umów należy rozważyć, czy w hipotetycznej sytuacji istnienia konkurencji na danym rynku właściwym, a więc istnienia rzeczywistej swobody zawierania umów i kształtowania jej treści, dominant byłby w stanie wynegocjować takie postanowienia umów” (wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 23 czerwca 1999 r., XVII Ama 28/99, niepubl.).

Zdaniem organu antymonopolowego, nie można uznać za warunek uciążliwy opłatę za wjazd na dworzec w wysokości 9,00 PLN skoro na innych dworcach autobusowych opłaty są podobne lub nawet wyższe. Przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą powinien wziąć pod uwagę koszty związane z jej prowadzeniem.

Z analizy przeprowadzonej przez Prezesa Urzędu, w trakcie prowadzonego postępowania, wynika, że opłaty te są zróżnicowane i często są wynikiem indywidualnych negocjacji pomiędzy zainteresowanymi stronami.

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, że trzecia przesłanka praktyki ograniczającej konkurencję z art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie..., nie została spełniona.

Ad 4). Osiągane przez dominujące przedsiębiorstwo nieuzasadnione korzyści są odpowiednikiem uciążliwych warunków umów narzuconych kontrahentowi (...). Nieuzasadnione korzyści powinny być osiągnięte kosztem kontrahenta i pozostawać w normalnym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami umowy (zob. wyrok SOKiK z 24 stycznia 1991r. sygn. XV Amr 2/90; opubl.: Wokanda 1992/2 oraz z dnia 23 marca 1999 r., XVII Ama 26/99; opubl.: Wokanda 2000/10, str. 56).

Z przeprowadzonych powyżej rozważań wynika, że opłata zawarta w aneksie z dnia 26.01.2007r. nie ma charakteru warunków narzuconych w rozumieniu ustawy o ochronie ... Pobieranie opłaty związanej z wjazdem na dworzec jest uzasadnione i ma swój sens ekonomiczny oraz nie jest nieuczciwa. W związku z tym, nie można zgodzić się z poglądem wnioskodawcy, że PPKS Biłgoraj osiąga nieuzasadnione korzyści kosztem kontrahenta i że pozostają one w związku z narzuconymi uciążliwymi warunkami umowy.

Wobec nie spełnienia wszystkich przesłanek, wymaganych dla wystąpienia zarzucanej PPKS Biłgoraj praktyki ograniczającej konkurencję, Prezes Urzędu stwierdza, że nie naruszyła ona przepisu art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie

Od niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c. przysługuje Stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie, w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia decyzji.

Otrzymują:

Spółdzielnia Pracy
Kierowców i Pracowników Samochodowych
„Autonaprawa”
ul. Lipska 61
22-400 Zamość

PPKS Biłgoraj
Ul. M. Konopnickiej 7
23-400 Biłgoraj

a/a